

LIBRIS | We know
books

O după-amiază neobișnuită

proză scurtă

E I K O N

București, 2025

Omul cu cărți / 5
Laptopul / 11
Înduioșătoarea poveste de dragoste a soților Lepădatu relatăată de fiul unuia dintre ei / 26
Profetul / 37
Metamorfoza / 46
Amiază de vară / 57
Toni / 60
Sâmbătă seara / 74
Ghinda de aur / 85
O după-amiază neobișnuită / 99
Tabloul din vitrină / 104
Cotropire / 109
Profesor salahor / 121
Piticul de grădină / 129
Buletin hidrologic / 157
Dr. / 164
Scurtă documentare pe teren / 172
Niciodată, niciodată... / 178
Loto 6 din 49 / 184
Glastra cu trandafiri / 190
Limașii / 198
Scrie! / 206
Călătoarea cea urâtă / 210
Lemne și oameni / 218
Plimbare matinală / 221
Epistola către Ioan / 229

În orașul său natal era cunoscut ca Omul cu cărți. Biata maică-sa, care-i crescuse pe el și pe frate-său de una singură după ce rămăsese văduvă de tânără, îi zisese până-n clipa morții doar pe numele mic, Mitică. „Mitică, eu mă duc, să te împaci cu Vasi”, îi șoptise înainte să închidă ochii pentru totdeauna, în urmă cu un an. Frate-său Vasi, stabilit în America de două decenii, îi spusese mereu „băi”. „Băi!” îl striga și când erau alții de față, se întorceau toți neștiind la cine se referă. În cei douăzeci de ani venise în țară doar o singură dată, la înmormântarea mamei lor, și doar ca să-i spună, scurt, fără alte lămuriri: „Băi, să știi că te rezolv eu pe tine!” În condițiile astea, cum să se împace cu el?... Fosta nevastă, mai ales în ultima parte a căsniciei, nu-l scosese din tâmpit și măgar și... „Te credeai, pesemne, foarte spiritual mărturisindu-mi că mă înșeli doar cu Moll Flanders, cu Anna Karenina sau cu Dama cu camelii! îi strigase ea la despărțire, în gura mare, de-și storceau creierii vecinele lor să afle cine naiba erau respectivele, că nu le cunoșteau. Ei bine, mă tâmpitul, atunci cu ele să trăiești de azi înainte!” Avea două fete, dar era ca și cum nu le-ar fi avut: crescute mai mult de mama lor, fuseseră învățate să-l disprețuiască și nu-l căutau niciodată. Nici neamurile nu-i mai treceau pragul casei de când se prăpădise bătrâna lui mamă. Omul cu cărți trăia singur într-o casă modestă, la marginea orașului. Nu bea, nu fuma, nu umbla la femei. Nu juca la păcănele. Singura lui patimă era lectura.

În alte vremuri, porecla Omul cu cărți i-ar fi făcut cinste oricui ar fi purtat-o. Ar fi echivalat cu un titlu de noblețe. Însă în zilele noastre „Omul cu cărți” suna destul de urât

în gura celor mai mulți dintre concitadinii lui Mitică. Era ca și cum aceștia ar fi vorbit despre un cerșetor, despre un nătâng sau despre un pierde-vară. Dar lui Mitică nu-i păsa de gura lumii. El era mândru de porecla sa. În sinea lui, îi era recunoscător celui ce-o născocise.

Cu sau fără căruțul cu cărți, devenise, în timp, un personaj pitoresc al monotonului oraș de provincie. Avea în jur de 65 de ani, era mic și îndesat, cu chelie. Îmbrăcat modest, cam tot cu aceleași haine, la care adăuga un palton pe timpul iernii. Uite-l pe Omul cu cărți! Unii exclamau zeflemitori, alții șușoteau, parcă cu teamă, la vederea lui. „Dumneata ești Omul cu cărți?”, îl întrebese odată un copil de vreo 10 ani. Bărbatul era tăcut din fire, dar de astă dată se bucură să răspundă. Zâmbi cu îngăduință auzindu-se tutuit de un puști. „Da, eu sunt”, zise. „Și unde ți-s cărțile?”, continuă puștiul văzând că bărbatul n-avea nimic la el. „Uite-le aici, spuse el, scoțând, asemenea unui magician, două cărți din buzunarele paltonului. Îți place să citești?” „Așa și așa”, clătină din cap copilul. „Voi aveți cărți acasă?” „Avem câteva. Biblia și două-trei cărți de bucate, toate ale bunicii.” „Părinții tăi nu citesc?” „Nu i-am mai văzut să citească.” „Nimic, nici măcar ziarul?” „Nici. Tata nu mă mai trimite după ziar la chioșc. Găsim totul pe internet.” „Păcat. Vrei o carte de la mine?” „Nu mai am bani. Cu ultimii mi-am cumpărat o cola.” „E gratis. Alegeți una, care vrei tu”, spuse Omul cu cărți. Copilul o luă pe cea din mâna dreaptă a bărbatului. „Ești prea mic ca s-o înțelegi acum, zise Omul cu cărți. Dar păstrează-o ca s-o citești când vei fi mare.” Copilul mulțumi cam abătut și merse mai departe. Bărbatul privi înduioșat în urma lui. Se uită și puștiul în spate, de două ori. „Omule cu cărți, mai nou te dai la copii? îi strigă un paznic din ușa băncii de alături. Asta ai învățat tu din cărțile alea, mă?” Se depărtă rușinat și intră în primul magazin. La întoarcere, găsi cartea pe care i-o dăruise copilului abandonată pe

marginea unei vitrine. O vârî în buzunar și porni spre casă posomorât.

Unii credeau că s-a scrântit la cap de când îi murise mama. Alții erau de părere că suferise o cădere nervoasă mult mai demult, după divorț și, mai ales, după pierderea fetelor, în urma unei controversate sentințe judecătorești. În sfârșit, puținii semenii care-l cunoșteau bine și-l apreciau într-o oarecare măsură ziceau că lui Mitică îi plăcuseră cărțile dintotdeauna și nu găseau în strângerea lor asiduă nici o dereglare psihică, cum erau încredințați primii.

La un moment dat, chiar se iscase o mică ceartă pe acest subiect la biblioteca municipală. Era la sfârșitul unei inventarierii a fondului de carte și în holul instituției se adunaseră câteva mii de volume, cele mai multe într-o stare destul de bună, care-și așteptau noii stăpâni înainte să fie trimise la groapa de gunoi a orașului. „Cum la groapa de gunoi?” se scandaliză Omul cu cărți. „Păi, am dat anunțuri în presă că donăm cărți, i se răspunse, am întrebat pe la școli, pe la bibliotecile comunale din județ, am vorbit chiar și la penitenciar. Nu le vrea nimeni!” „Le vreau eu!” zise bărbatul. Merse acasă și scoase din magazie căruțul cu care își ducea odinioară butelia de gaz la încărcat. Cei de la bibliotecă îi dădură o cutie mare de carton. Umplea cutia cu cărți, le căra acasă și revenea după altele. Într-o zi transportă toate cărțile cu care biblioteca municipală voia să îngrașe pământul patriei. „Mai aveți loc unde să le puneți?” glumi cu el unul dintre bibliotecari, un tinerel angajat de curând. Omul cu cărți îi răspunse printr-un zâmbet obosit. „Chiar așa, unde o fi ținând atâtea cărți?” reveni curiosul când rămase numai cu colegii săi. „Mi-a povestit un văr de-al său că atâtea cărți într-o casă particulară n-a văzut în viața lui, zise o bibliotecară cu părul grizonat, natural. Cărți cumpărate de Mitică de-a lungul anilor, primite de la rude sau

culese, mai nou, de la tomberoane. Numai eu cunosc cinci familii din orașul ăsta nenorocit care și-au aruncat toate cărțile din apartament la gunoi. În sfârșit. Mobilele erau doldora de cărți, le așezase și pe rafturile pe care, în mod normal, se pun bibelouri și servicii de pahare. Iar pe pereți montase rafturi simple din scânduri, așa cum vezi în cămări, pline și astea cu cărți, de sus până jos. Rafturi peste tot, în toate camerele, din hol până-n baie. Începuse încă pe vremea aia să vină cu un nou rând de rafturi, în fața celorlalte, că nu-i mai încăpeau cărțile. El singur și le confecționa, ca să economisească bani.” „Dar ce-a fost de meserie, de fapt?” întrebă curiosul. „Asta l-am întrebat și eu mai deunăzi, spuse altă bibliotecară, mai tânără. Mi-a răspuns sec, cum i-e felul: «Ai atâtea vieți câte cărți ai citit.» N-am înțeles nimic”, râse ea „Un ciudat”, hotărî curiosul, aproape enervat.

„CCO! interveni atunci alt bibliotecar. Omul cu cărți suferă de CCO!” „Ce dracu' înseamnă asta?” se enervă de-a binelea curiosul. „Colectarea compulsivă de obiecte fără valoare.” „Cărțile sunt obiecte lipsite de valoare? replică tăios bibliotecara grizonată. De fapt, nu mă miră că spui una ca asta.” „Ce vrei să insinuezi?” se încruntă celălalt. „Ne dăm cu părerea despre oameni care, în realitate, sunt mai citați și mai pregătiți decât mulți dintre noi.” „Vrei să spui că sunt necitit?” „Mitică a citit mai mult decât toți bibliotecarii de aici la un loc. Dar nu despre asta e vorba.” „Dar despre ce-i vorba?” făcu colegul, tot mai agitat. „În urmă cu vreo cincisprezece ani, zise femeia, Mitică a zărit o foaie A4 lipită aici, pe ușa asta de la intrare. Era scos la concurs un post de bibliotecar. Direcțiunea n-a făcut niciun anunț public despre concurs, doar a lipit foaia aia, pe care, într-adevăr, se menționa data și ora la care era concursul, iar mai jos bibliografia din care trebuia să învețe candidații. Înainte cu ceva vreme, Mitică renunțase la catedra de profesor, exasperat de obrăznicile elevilor.

Ajunseseră să i se urce pe cap, de vreo două ori la propriu, nu-și mai putea ține orele cum trebuie. Căuta un loc de muncă mai liniștit. Și-a depus dosarul și a început să se pregătească temeinic. Fără să știe, bietul de el, că postul fusese dinainte promis altcuiva. Unui tip care n-avea nici o treabă cu biblioteca, dar care era și prieten de familie cu directoarea, și în același partid cu ea. Așa că Omul cu cărți și-a căutat altă slujbă. Nu mai știu ce-a găsit, ceva sub pregătirea lui, în orice caz. Apoi s-a pensionat pe motiv de boală. Și încă ceva: Tare i-ar fi plăcut să iasă la pensie de aici.” „Și ai adunat tu, în cincisprezece ani, atâta ură ca s-o reverși azi peste mine?” zise celălalt calm, dar aruncând văpăi pe ochii săi mici, cenușii. „Te înșeli, surâse bibliotecara, deloc intimidată. Mi-a venit așa, spontan.” „Hai, terminați, zise curiosul, împăciuitor. Nu merită să ne certăm pentru un ciudat.” „Ciudat zici? se întoarce femeia spre el. Îți spun eu ce e ciudat. Ciudat e felul în care ai ajuns și tu bibliotecar. Vrei să auzi cu voce tare tot ce știu deja colegii tăi?” Curiosul nu mai spuse nimic și împreună cu colega tânără ieși afară la o țigară.

La câteva săptămâni de la această discuție, umbra zvonul că Omul cu cărți s-ar fi prăpădit. Într-adevăr, nu-l mai văzuse nimeni cutreierând străzile în ultima vreme. „Păcat de el”, se mulțumi să spună curiosul, într-o doară. „Nu mor caii când vor câinii”, comentă bibliotecara grizonată și zâmbi. Chiar a doua zi, Omul cu cărți fu văzut trăgând căruțul după el. Slăbise mult și era tras la față, de parcă ar fi ieșit dintr-o lungă convalescență. Nu răspundea nici măcar la salaturile entuziaste ale celor care se bucurau să-l revadă. „Și-a pierdut casa!”, răspândiră vestea vecinele lui. Una dintre ele spunea că i-ar fi luat-o banca. Alta era convinsă că i-o luaseră cămătarii.

Un băiat se cățără pe gardul înalt ce împrejmuia curtea și-l văzu mutându-și cărțile din casă în magazie. Pereții magaziei erau căptușiți cu rafturi pline de cărți,

iar la mijloc se afla un fel de pat, înghebat tot din cărți, cu o saltea deasupra, și o cutie cu haine alături. Îl auzi pe Vasi răstindu-se, din pragul casei, la fratele său: „Hai, băi, nu fi necăjit, că doar nu te-am scos în drum! Stai acolo cu cărțile tale și la iarnă vedem ce facem cu tine! Ok?” „Și el, Omul cu cărți ce-a zis? Ce-a zis?”, săriră vecinele, toate deodată. „Mai întâi a tăcut, spuse băiatul. Apoi a scuipat în pământ și a zis doar atât: *Dacă nici măcar Autorul nu mai ține cu personajul său principal, atunci s-a dus dracului toată literatura bună!*” „Un bolund! scrâșni una dintre femei. De asta are viața care o are!” Și profund dezamăgiți de cele auzite, oamenii se întoarseră la casele lor, bombănind.

Sandu Călăianu, fost profesor de română și scriitor mediocru, de curând pensionat, era de-a dreptul distrus. Nu pentru că ajunsese la pensie, așadar la o vârstă destul de înaintată, nici din cauza mediocrității sale literare, întrucât niciun scriitor din lume nu va recunoaște asta vreodată. Domnul Călăianu era distrus fiindcă i se stricase laptopul. Iar laptopul său nu era un simplu calculator portabil pe care să-ți pierzi vremea cu prostii; era însăși atelierul său de creație, unde își scrisese toate cele nouă cărți, plus alte zeci de articole, cronici și eseuri. Am putea spune chiar că laptopul acela era prietenul său cel mai bun de cincisprezece ani încoace. Cincisprezece ani în care fusese sănătos tun, în ciuda faptului că nu beneficiase de nicio revizie tehnică, nici măcar de o simplă curățare interioară, așa cum s-ar fi convenit în fiecare an, doar ce-i actualizase de vreo două ori antivirusul. Și acum prietenul său murise subit. Murise din vina lui; în fond, o mică neatenție.

Obișnuia să țină pe birou, lângă laptop, o cană cu ceai sau cu cappuccino, s-o aibă la îndemână când simțea nevoia să-și umezească buzele în timpul lucrului. În acea seară de sâmbătă se relaxa zăbovind pe facebook, lângă un pahar cu bere. Flaconul era lângă birou. Pentru că, trebuie s-o spunem, lui Sandu Călăianu îi plăcea să chefuiască din când în când. Mai exact, îi plăcea uneori să-și cumpere un flacon cu bere sau o sticlă cu vin, când cel din producția proprie se isprăvea, și să stea cuminte în fața televizorului sau a laptopului, până se amețea, spre necazul neveste-sii, Dana. Măcar că el n-avea nicio treabă cu ea, n-o bătea la cap, absorbit mai ales de palpitanta

lume virtuală. La fel și în acea seară: îi venise cheful să bea un pahar, două de bere și intrase pe facebook. Se amuza sau se distra de postările amicilor săi, mai comenta pe ici, pe colo, își mai punea bere în pahar. Și la un moment dat, cu un ochi în ecran și cu celălalt la pahar, turnă mai mult decât era necesar și spuma se revărsă abundant peste tăblia biroului. Însă domnul Călăianu nu dădu importanță acestui mic incident. El era încredințat că ai o problemă cu laptopul doar dacă verși un lichid pe tastatură. Auzise el de unii care o pățiseră, era și o reclamă cu un amețit care, vărsându-și cafeaua pe tastatură, putea numaidecât să-și cumpere un laptop nou la un preț avantajos. În fine, își văzu mai departe de ale sale pe facebook, intră într-o ușoară polemică cu cineva, se enervă, apoi se liniște, își termină flaconul și se puse în pat. Cum Dana se enervase și trecuse în camera alăturată, să doarmă în liniște, bărbatul, euforic, își puse înaintea de culcare puțină muzică instrumentală. Avea să oprească laptopul mai încolo, când se va duce la toaletă.

Doar că atunci când se trezi, pe la miezul nopții, în locul duioaselor acorduri muzicale, pe care ațipise repede, din laptopul său se auzea, încet, un soi de horcăit suspect. Prietenul său nu mai făcuse așa niciodată. Mahmur și obosit, domnul Călăianu găsi de cuviință să-l închidă. Or, aparatul era deja închis. Atunci, el îl decuplă de la curent, urmând să vadă dimineață ce-i cu el. Apoi se duse la toaletă și se culcă la loc.

Dimineața, lângă o cană fierbinte de cappuccino, reporni laptopul, nu foarte îngrijorat, totuși. Acesta se deschise ca de obicei, dar după două secunde se închise brusc. Nu mai horcăia, amuțise cu totul și nici nu mai voia să se deschidă. „Să-l mai las puțin”, își zise domnul Călăianu, necăjit. Dacă ar fi fost vorba de vechiul lor televizor Diamant poate că l-ar fi reparat din doi pumni aplicați în cutia de lemn, cum făcea pe vremuri, metodă

încununată de succes aproape de fiecare dată. Însă vremurile se schimbaseră, iar noile aparate nu mai erau dintre acelea care să-și revină miraculos după doi, trei pumni, dimpotrivă erau cât se poate de sensibile la multitudinea de factori externi, ca să ne exprimăm într-un limbaj steril, darmite să le mai iei la palme când fac figuri. Apoi, sătul până peste cap de reproșurile soției, ieși pentru o vreme în curte, unde se hârjoneau neobosiți cei doi câini ai lor. Se jucă cu ei puțin și reveni optimist în fața laptopului. Dar aparatul era mort. Prietenul său era mort de-a binelea. Domnul Călăianu se posomorî.

- Să știi că ne-a lăsat laptopul, îi zise Danei, îngrijorat. Nu mai vrea să pornească.

O includea și pe nevastă-sa aici, de parcă laptopul ar fi fost și al ei, deși ea îl folosise în cincisprezece ani doar de câteva ori, înainte să-și cumpere un smartphone. (De altfel, singurul din casă, căci bărbatul se mulțumea cu telefonul său clasic primit cadou în urmă cu zece ani.) Voia poate să-i trezească compasiunea, uite, draga mea, necazul nu-i doar al meu, ci și al tău, al amândurora, al familiei noastre; dar era și puțină ipocrizie în spatele vorbelor sale, fiindcă lui nu i-ar fi păsat dacă ei i s-ar fi stricat telefonul. Oricum, nu reuși s-o înduioșeze deloc.

- Așa îți trebuie, scrâșni femeia, dacă-l umpli și pe el cu bere, ca pe tine! Lasă-l în pace, nu mai umbla la el, c-o să vorbim cu cineva care se pricepe să-l repare. Dacă mai poate fi reparat. Dacă nu, o să-ți fie învățătură de minte să nu mai bei până nu știi ce faci, adăugă ea cu năduf, ca să-l rănească și mai tare.

Locuiau la țară, n-aveau autoturism, iar în vremea covidului se scosese și autobuzul spre oraș, din lipsă de călători. Când mergeau la oraș, apelau la un vecin din sat care muncea acolo și făcea naveta cu mașina personală. O să vorbească iar cu el. Trebuia neapărat să ajungă la oraș, să-l consulte un specialist pe prietenul său drag și